

Mare 2**Interreg**

Kofinanziert von der
Europäischen Union
Dofinansowany przez
Unię Europejską

Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Polska

Międzynarodowa konferencja „Stosunek do miejsc pamięci II wojny światowej”

Międzynarodowy Ośrodek Badań Interdyscyplinarnych
Uniwersytetu Szczecińskiego w Kulicach

13-15 listopada 2025 r.

W 2025 roku przypada 80 rocznica zakończenia II wojny światowej. Jest to okres wystarczająco długi, aby pamięć o tym wydarzeniu i upamiętniających je miejscach pamięci została poddana analizie i dyskusji. Problem ten jest o tyle aktualny, że wojna ponownie puka do drzwi Europy, a nawet przekroczyła jej próg, a zaangażowanie w nią największych mocarstw powoduje, że znów grozi nam konflikt globalny. Obecna wojna stanowi też katalizator pamięci dawnych wydarzeń, wpływa również na traktowanie miejsc pamięci związanych z II wojną światową. Ta aktualność i upolitycznienie miejsc pamięci jest z jednej strony siłą napędową, która czyni je ciekawymi atrakcjami turystycznymi, a z drugiej przeszkodą, gdyż pomniki te są postrzegane jako obiekty propagujące wrogą propagandę i narażone na systemowe lub oddolne zniszczenie. Przestrzeń społeczna wypełniona była i wciąż jest miejscami pamięci II wojny światowej. Ich narracje ulegały i ulegają ciągłej zmianie od czasu ich powstania. Dyskusje o nich towarzyszyły im przy ich kreacji i trwają do dnia dzisiejszego. Tym samym te miejsca pamięci stanowią żywe i zmieniające się palimpsesty pamięci społecznej.

Celem konferencji jest w pierwszej części ponowna dyskusja nad pytaniami: kto budował i tworzył miejsca pamięci? Jakimi sposobami były tworzone, jak zmieniał się do nich stosunek społeczeństwa, polityki historycznej? Czy są one nam dziś potrzebne w obliczu nowego kryzysu wojennego w Europie? Jakie funkcje spełniały i spełniają? W drugiej zaś części spotkania zwrócimy uwagę na nowe sposoby prezentowania miejsc pamięci w zmieniającej się rzeczywistości w przestrzeni społecznej, turystycznej oraz edukacyjnej w muzeach, na szlakach turystycznych, tak aby stanowiły ważne, edukacyjnie i refleksyjnie oraz ciekawe produkty turystyczne. Biorąc pod uwagę dotychczasowe polityki niszczenia wielu z nich istotą problemu jest to, aby ukazać złożoność historii oraz warstw symbolicznych tych miejsc pamięci jako ważnego elementu dziedzictwa kulturowego. W jaki sposób zarządzać tymi miejscami pamięci jako atrakcjami turystycznymi, które nie dzielą, ale rzetelnie propagują wiedzę o wydarzeniach z przeszłości, zmieniającym się stosunku do nich, jakie refleksje możemy czerpać z nich o wojnach, o przeszłości, teraźniejszości dla lepszej przyszłości.

Interreg

Kofinanziert von der
Europäischen Union
Dofinansowany przez
Unię Europejską

Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Polska

Mare 2

Interreg

Kofinanciert von der
Europäischen Union
Dofinansowany przez
Unię Europejską

Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Polska

Językiem obrad konferencji będzie j. polski i angielski. Wydarzenie będzie tłumaczone symultanicznie.

PROGRAM KONFERENCJI

Dzień 1 – 13.11.2025 (czwartek)

12:00: Wyjazd ze Szczecina

13:15: Przyjazd do Kulic, poczęstunek

14:00 Otwarcie konferencji: powitanie i wprowadzenie

- Andrzej Skrendo (Prorektor ds. Nauki, Uniwersytet Szczeciński) (online)
- Agnieszka Szudarek (Instytut Historyczny Uniwersytet Szczeciński) (online)
- Jörg Hackmann (Międzynarodowy Ośrodek Badań Interdyscyplinarnych Uniwersytetu Szczecińskiego w Kulicach) (online)
- Przedstawiciele partnerów
- Paweł Migdalski (Instytut Historyczny Uniwersytet Szczeciński / Międzynarodowy Ośrodek Badań Interdyscyplinarnych Uniwersytetu Szczecińskiego w Kulicach)

14:30-16:30: panel 1 – Sprawy ogólne 1

- ROBERT PARZER (Deutsch-Polnische Haus, Berlin, Niemcy)
Dom Niemiecko-Polski jako element upamiętnienia II wojny światowej i okupacji niemieckiej (w j. angielskim)
- DAWID GRALIK (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)
Cyfrowe miejsca pamięci, czyli jak II wojna światowa jest upamiętniania w Internecie i co z tego wynika
- TOMASZ KORBAN (Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie)
Pomnik katyński w Londynie jako element relacji lokalnych i międzynarodowych w latach 70. XX wieku

Dyskusja

16:30-17:00: przerwa

Interreg

Kofinanciert von der
Europäischen Union
Dofinansowany przez
Unię Europejską

Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Polska

Mare 2

Interreg

Kofinanziert von der
Europäischen Union
Dofinansowany przez
Unię Europejską

Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Polska

17:00-19:00: panel 2 – Perspektywy porównawcze

- MARGARET COMER (Uniwersytet Warszawski)
Przemoc na polu bitwy i poza nim, teraźniejszość i przeszłość: przedstawienia i dyskursy cierpień II wojny światowej w miejscach pamięci w Kazachstanie (w j. angielskim)
- HUBERT KUBERSKI (badacz niezależny, Warszawa)
Miejsca pamięci ofiar SS-Sonderkommando Dirlewanger w Europie: Polska, Białoruś, Słowacja, Niemcy
- BRENDAN HUMPHREYS (Aleksanteri Institute, University of Helsinki, Finlandia)
Niewinność budynków; fizyczne dziedzictwo terroru Ustaszki (w j. angielskim) (online)
- OLENA DOBOSH (badaczka niezależna, Lwów, Ukraina)
Uniwersytet jako miejsce pamięci lub miejsce pamięci (w j. angielskim)

Dyskusja

20:00: kolacja

Dzień 2 – 14.11.2025 (piątek)

8:00: śniadanie

9:00-11:00: panel 3 – Pogranicza

- THOMAS WEGENER FRIIS (University of Southern Denmark, Dania)
Paralelna pamięć i zapomnienie na pograniczu duńsko-niemieckim (w j. angielskim) (online)
- PRATIT KR. MALLICK (Indian Institute of Technology, Madras, Indie)
Geografie pamięci związane ze skażeniem: studium porównawcze upamiętnienia II wojny światowej, kryzysu ekologicznego i transgranicznej współpracy w ekotonie Odra-Nysa (w j. angielskim) (online)
- MERAL GEZICI YALÇIN (Bielefeld University, Niemcy)
Pamięć ponad rzeką: krajobrazy upamiętniające II wojnę światową we Frankfurcie nad Odrą i Ślubicach (w j. angielskim) (online)

Dyskusja

11:00-11:30: przerwa

Interreg

Kofinanziert von der
Europäischen Union
Dofinansowany przez
Unię Europejską

Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Polska

Mare 2

Interreg

Kofinanziert von der
Europäischen Union
Dofinansowany przez
Unię Europejską

Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Polska

11:30-14:00: panel 4 – Europa Środkowa i Wschodnia

- JÖRG HACKMANN (Uniwersytet Szczeciński)
Niewdzięczność za wyzwolenie? O losach radzieckich pomników wojennych w Europie Środkowo-Wschodniej (w j. angielskim) (online)
- OLEKSANDRA STASIUK (Instytut Ukrainistyki im. I. Krypjakiewicza, Narodowa Akademia Nauk Ukrainy, Lwów, Ukraina)
Ewolucja praktyk upamiętniania II wojny światowej na Ukrainie
- NATALIJA MYSAK (Instytut Ukrainistyki im. I. Krypjakiewicza, Narodowa Akademia Nauk Ukrainy, Lwów, Ukraina)
Miejsca pamięci II wojny światowej na Ukrainie i wojna rosyjsko-ukraińska: wyzwania, transformacje, akcenty
- ANNA STRÓŻ-PAWŁOWSKA (Instytut Pileckiego)
W trosce o podmiotowość miejsca pamięci. Pomniki w byłych obozach zagłady (online)

Dyskusja

14:00-15:00: przerwa obiadowa

15:00-17:00: panel 5 – Sprawy ogólne 2

- JOANNA BEDNARSKA-RYDZEWSKA (Uniwersytet Łódzki)
Nieistniejące miejsca pamięci: Lebensborn jako palimpsest pamięci wojennej w literaturze i kulturze
- JOANNA WOJDON (Uniwersytet Wrocławski)
Miejsca pamięci II wojny światowej w podręcznikach szkolnych w PRL (online)
- MYKOLA NEBORACHKO (Ukrainian Institute of Education Development, Kijów, Ukraina)
Archiwa jako miejsca pamięci: odtajnione akta radzieckich służb bezpieczeństwa i biurokratyczne narracje o uzdrowieniu po terrorze (w j. angielskim) (online)

Dyskusja

17:00-17:30: przerwa

Interreg

Kofinanziert von der
Europäischen Union
Dofinansowany przez
Unię Europejską

Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Polska

Marek 2

Interreg

Kofinanziert von der
Europäischen Union
Dofinansowany przez
Unię Europejską

Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Polska

17:30-19:00: panel 6 – Ziemia Lubuska

- GRZEGORZ URBANEK (Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wielkopolskim)
Międzyrzecki Rejon Umocniony – przestrzeń pamięci czy niepamięci?
- KATARZYNA SZTUBA-FRĄCKOWIAK (Fundacja Miejsce Pamięci Obrzyce/Gedenkstätte Obrawalde, Międzyrzecz)
Izba Pamięci w Szpitalu Psychiatrycznym w Międzyrzeczu-Obrzycach. Trudne dziedzictwo i współczesne wyzwania

Dyskusja

20:00: kolacja

Dzień 3 – 15.11.2025 (sobota)

8:00: śniadanie

9:00-11:00: panel 7 – Pomorze i Mazury 1

- ANNA GUT-CZERWONKA (Politechnika Koszalińska)
Pamięć II wojny światowej w rzeźbie artystów Pomorza Środkowego
- SYLWIA BYKOWSKA (Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN, Gdańsk)
Pamięć w procesie kształtowania się powojennego społeczeństwa Gdańska
- WOJCIECH SAMÓŁ (Muzeum II wojny Światowej)
Pole bitwy Westerplatte obecnie

Dyskusja

11:00-11:30 przerwa

11:30-13:30: panel 8 – Pomorze i Mazury 2

- ANDRZEJ HOJA (Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie; Muzeum Gdańska)
Służba wojskowa obywateli polskich w armii III Rzeszy jako nie-miejsce pamięci (fr: non-lieux de mémoire). Przykład recepcji wystawy „Nasi chłopcy. Mieszkańcy Pomorza Gdańskiego w armii III Rzeszy”

Interreg

Kofinanziert von der
Europäischen Union
Dofinansowany przez
Unię Europejską

Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Polska

Mare 2

Interreg

Kofinanziert von der
Europäischen Union
Dofinansowany przez
Unię Europejską

Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Polska

- STEFAN MICHAŁ MARCINKIEWICZ (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie)
Miejsca pamięci przejściowego obozu jenieckiego i zbornego w Boguszach/Prostkach (online)
- PAWEŁ MIGDAŁSKI (Uniwersytet Szczeciński)
Turystyka pamięci o wojnach – powstanie i przemiany Rejonu Pamięci Narodowej Cedyń-Gozdowice-Siekierki

Dyskusja i zakończenie konferencji

13:30: przerwa obiadowa

14:15: odjazd uczestników z Kulic

15:30: przyjazd do Szczecina

Koordinacja naukowa konferencji: Paweł Migdałski (Uniwersytet Szczeciński)

Interreg

Kofinanziert von der
Europäischen Union
Dofinansowany przez
Unię Europejską

Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Polska